

REPUBLIKA CRNA GORA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

BILTEN

6 – 2007 Živa stoka

AGRARNI MARKETINŠKI INFORMACIONI SISTEM
CRNE GORE

7. februar 2007. Vol. 2, Broj 6

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Crne Gore www.minpolj.vlada.cg.yu
www.amiscg.org

Ponuda na stočnim pijacama	2-3
Pregled cijena žive stoke	3-7
Slobodno držanje krava	8-9

PONUDA NA STOČNIM PIJACAMA

Tokom prethodne nedjelje nije bilo bitnijih promjena u ponudi na stočnim pijacama širom Crne Gore. Najslabija ponuda bila je kod kategorije priplodnih goveda gdje u prodaji nije bilo junica meleza i simentalске rase i krava smeđe i simentalске rase.

Najbolja i najraznovrsnija ponuda bila je na podgoričkoj pijaci a nešto slabija na pijacama u Bijelom Polju i Beranama. U Pljevljima i Baru ponuda je bila veoma loša dok u Nikšiću nije održana pijaca a cijene su uzete od prodaje na farmama.

Kada je riječ o cijenama bilježimo blagi porast kod više kategorija i to: telad 80-160 kg simentalci sa 2,6 na 2,8€/kg (+0,2€), junad do 300 kg sa 1,87 na 2,05 €/kg (+0,18€) i junad preko 300 kg sa 1,56 na 1,66 €/kg (+0,1€). Nasuprot ovome pad cijene bilježimo kod prasadi sa 2,66 na 2,53 €/kg (-13€) i kod jagnjadi sa 3,3 na 2,68 €/kg (-0,62€).

Bar

Osim nekoliko grla priplodnih koza na stočnoj pijaci u Baru nije bilo ponude druge vrste stoke. Cijene su prikupljane sa terena od farmera i klaničara. Karakteristično je za ovo doba godine mali obim trgovine sa malim brojem kategorija. Analizirajući cijene za ovu nedjelju primjetan je blagi pad cijene teladi dok su

cijene ostalih kategorija stoke kojima se trgovalo na prethodnom nivou.

Berane

Stočna pijaca u Beranama ove sedmice je imala bolju ponudu u skoro svim kategorijama i vrstama stoke u odnosu na prethodnu. Bolja ponuda se odnosila na telad do 160 kg (melezi), krave za klanje (melezi), prasad, priplodne ovce i pri-

plodne krave (melezi). Cjenovni trend pomenutih kategorija uglavnom je ostao nepromijenjen. Zapaženo je prisustvo prvih mladih jagnjadi u ovoj godini čija cijena iznosi 2,5€/kg i to je ujedno najniža cijena zadnjih nekoliko godina. I pored niske cijene bila je mala tražnja mladih jagnjadi. Zapažena je velika tražnja priplodnih koza i jarica, a relativno mala ponuda. Kod ptiplodnih krava (melezi) maksimalna cijena se odnosi na kravu sa teletom i iznosi 1.000€. Na pijaci je i dalje velika tražnja priplodnih junica i krava, a mala ponuda.

Nikšić

Na stočnoj pijaci u Nikšiću nije bilo ponude žive stoke. Cijene su uzete direktno od farmera. Ove nedjelje je loša prodaja i na farmama. Cijene su uglavnom nepromijenjene. Do porasta cijene došlo je samo kod priplodnih grla sitne stoke.

Pljevlja

Ponuda i potražnja stoke i dalje je loša. Kupovina stoke uglavnom se odvijala na

farmama. Na nekim pijacama nije bilo kupaca. Cijene stoke približno su slične prošlonedjeljnim. Prvi put u mesarama pojavila se mlada jagnjetina. Jagnjad su uglavnom kupovana na farmi.

Podgorica

Ove nedjelje bilježimo slabu prodaju na podgoričkoj stočnoj pijaci. Cijene su približno iste prošlonedjeljnim s tim što je ovog pijačnog dana u ponudi bilo mnogo više prasadi i nešto više teladi. No i pored toga reklo bi se da je za ovo doba godine relativno dobra ponuda a kupaca je bilo malo.

Bijelo Polje

U toku prethodne sedmice na svim stočnim pijacama u Bijelom Polju zabilježen je veoma jak pad ponude svih vrsta i kategorija stoke. To je prije svega posljedica loših vremenskih prilika, koje su otežale transport grla do stočnih pijaca a takođe i zbog već obavljene prodaje grla koja su planirana za tu namjenu. Potražnja je takođe bila na niskom nivou.

REPUBLIKA CRNA GORA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

IZVJEŠTAJ O CIJENAMA ŽIVE STOKE

Datum prikupljanja podataka: 1 – 7. 2. 2007. godine
 Izvještaj sastavila: Služba za selekciju stoke RCG

	Stoka Rasa - kg	Bar Stočna pijaca	Berane Stočna pijaca	Bijelo Polje St. pijaca	Nikšić Stočna pijaca	Pljevlja Stočna pijaca	Podgorica Stočna pijaca	Crna Gora
1	Telad 80-160 kg SIM kg	~	~	2.80 (2.70-3.00)	~	~	2.80 (2.70-2.90)	2.80 (2.70-2.95)
2	Telad 80-160 kg kg	2.50 (2.40-2.60)	2.50 (2.20-2.50)	2.40 (2.30-2.50)	2.90 (2.80-3.00)	2.40 (2.30-2.50)	2.90 (2.80-3.00)	2.60 (2.47-2.68)
3	Junad do 300 kg kg	~	~	~	1.90 (1.70-2.00)	~	2.20 (2.10-2.30)	2.05 (1.90-2.15)
4	Junad preko 300 kg SIM kg	~	~	~	~	~	1.90 (1.70-1.90)	1.90 (1.70-1.90)
5	Junad preko 300 kg kg	1.60 (1.50-1.70)	1.50 (1.50-1.50)	~	1.65 (1.50-1.70)	~	1.90 (1.80-1.90)	1.66 (1.58-1.70)
6	Krave za klanje SIM kg	~	1.30 (1.30-1.30)	~	~	~	~	1.30 (1.30-1.30)
7	Krave za klanje kg	0.80 (0.80-1.00)	1.10 (0.90-1.10)	0.90 (0.80-1.00)	0.90 (0.80-1.00)	1.00 (0.80-1.10)	0.90 (0.80-1.10)	0.93 (0.82-1.05)
8	Prasad kg	~	2.10 (2.00-2.10)	2.70 (2.50-3.00)	2.80 (2.60-3.20)	~	2.50 (2.50-2.60)	2.53 (2.40-2.73)
9	Jagnjad kg	~	2.50 (2.50-2.50)	~	3.30 (3.20-3.50)	2.20 (2.20-2.20)	2.70 (2.50-3.00)	2.68 (2.60-2.80)
10	Šilježad kg	~	~	~	2.40 (2.30-2.50)	~	2.30 (2.20-2.30)	2.35 (2.25-2.40)
11	Ovce za klanje kg	~	2.10 (2.00-2.10)	~	2.00 (2.00-2.00)	~	~	2.05 (2.00-2.05)
12	Ovnovi kg	~	2.10 (2.10-2.10)	~	~	~	~	2.10 (2.10-2.10)

	Stoka Rasa - grlo	Bar Stočna pijaca	Berane Stočna pijaca	Bijelo Polje St. pijaca	Nikšić Stočna pijaca	Pljevlja Stočna pijaca	Podgorica Stočna pijaca	Crna Gora
13	Priplodne ovce grlo	~	120.00 (100.00-120.00)	~	150.00 (140.00-170.00)	~	120.00 (85.00-160.00)	130.00 (108.33-150.00)
14	Priplodne koze grlo	70.00 (70.00-70.00)	100.00 (80.00-150.00)	~	130.00 (120.00-150.00)	~	85.00 (75.00-140.00)	96.25 (86.25-127.50)
15	Priplodne junice HF grlo	~	~	~	1,100.00 (800.00-1,200.00)	~	~	1,100.00 (800.00-1,200.00)
16	Priplodne junice Smeđa grlo	~	1,000.00 (1,000.00-1,000.00)	~	~	900.00 (800.00-1,000.00)	~	950.00 (900.00-1,000.00)
17	Priplodne krave HF grlo	~	~	~	1,100.00 (900.00-1,300.00)	~	650.00 (600.00-750.00)	875.00 (750.00-1,025.00)
18	Priplodne krave Melez grlo	600.00 (600.00-600.00)	800.00 (500.00-1,000.00)	~	600.00 (400.00-800.00)	~	650.00 (550.00-700.00)	662.50 (512.50-775.00)

*Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

Cene žive stoke - stočne pijace u Srbiji za period 29.1-4.2.2007. godine

Jedinica mere din/kg			Težina/ uzrast	Rasa	Centralna Srbija										Vojvodina						Dominantna cena Srbija			
					Beograd	Obrenovac	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš - Beljin	Pirot	Požarevac	Smederevo	Osipaonica	Vranje	Zajčar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo		Sombor	S.Mitrovica	Subotica
Dviske		sve	150	---	---	150	---	160	150	---	---	---	---	---	---	120	---	---	---	---	110	---	---	150
Jagnjad		sve	210	170	190	210	---	---	---	---	---	---	200	190	220	---	180	180	180	200	200	170	180	
Jarići		sve	---	---	---	120	---	145	140	---	140	---	---	160	---	---	---	160	160	---	130	---	160	
Junad	do 300 kg	HL	---	---	---	120	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	130	---	---	---	
Junad	do 300 kg	SM	150	130	130	150	---	---	140	140	130	---	---	135	135	---	---	---	---	160	---	---	130	
Junad	>480 kg	sve	140	---	---	130	136	---	130	135	---	---	---	130	130	---	110	---	140	130	---	130	130	
Koze		sve	80	---	---	80	---	90	90	---	70	---	---	75	65	---	---	70	70	70	---	---	70	
Krave za klanje		HL	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	70	---	---	---	
Krave za klanje		SM	80	90	80	90	---	---	90	90	80	---	---	80	85	---	80	---	75	80	---	---	80	
Krmače za klanje	>130 kg	sve	60	80	60	---	---	---	70	---	65	60	---	---	75	---	---	---	55	50	---	60	60	
Ovca		sve	120	110	120	120	100	100	100	85	100	110	110	85	100	---	---	90	85	90	---	---	100	
Ovnovi za priplod		sve	150	110	120	140	150	---	---	---	110	120	110	110	120	---	---	---	---	150	---	---	150	
Prasad do 15 kg		sve	110	100	95	---	---	110	120	125	100	105	120	120	120	---	100	130	100	120	---	120	120	
Prasad do 25 kg		sve	100	95	95	100	100	110	120	120	80	100	100	115	110	---	---	70	120	100	110	100	100	
Priplodne junice		sve	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	140	---	---	---	
Priplodne krave		HL	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	120	---	---	---	
Priplodne krave (din/grlu)		SM	80000	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	135	---	---	---	---	130	---	---	---	
Šilježad		sve	150	---	---	160	---	190	---	---	145	150	---	---	150	---	120	150	150	150	---	---	150	
Telad	80-160 kg	HL	230	---	---	180	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	120	190	---	180	---	---	180	
Telad	80-160 kg	SM	270	250	250	250	230	240	220	210	---	---	---	225	235	---	---	170	250	250	260	---	250	
Tovljenici	80-130 kg	sve	65	90	70	85	80	80	---	---	80	75	90	85	---	---	---	55	70	63	65	65	75	65
Tovljenici	>130 kg	sve	60	---	---	60	---	75	70	---	50	65	80	75	---	---	---	---	58	55	---	60	60	

Izvor: STIPS

Cijene su izražene u dinarima. (1Euro = 79 dinara)

HrvRegija

Prikaz cijena u kn/kg za grupu proizvoda / Stočni sajam-livestock market

Prices for product group

U razdoblju: od 22.01.2007. do 28.01.2007.

(4.tj.2007.god.)

Uspoređeno s razdobljem: od 08.01.2007. do
14.01.2007. (2.tj.2007.god.)

	Hrvatska			
robakod	Proizvod	Tip	Cijena	Razl.
11001	tele simental (80-160 kg)-calf .	1.Min 2.Max Prosjek	20.00 28.00 23.15	0.00 0.00 -0.40
11004	tele holstajn (80-160kg)-calf .	1.Min 2.Max Prosjek	22.00 23.00 22.50	4.00 5.00 4.50
11009	junica simental (za klanje)-heifer .	1.Min 2.Max Prosjek	10.00 13.00 10.53	1.00 0.00 0.08
11014	junica holstajn (za klanje)-heifer .	1.Min 2.Max Prosjek	9.00 10.00 9.50	----- ----- -----
11020	bik simental (>450kg)-beef .	1.Min 2.Max Prosjek	11.00 17.00 11.97	0.00 1.00 -0.22
11033	bik holstajn (300-450 kg)-beef .	1.Min 2.Max Prosjek	11.00 11.00 11.00	----- ----- -----
11040	krava simental (za klanje)-cow .	1.Min 2.Max Prosjek	4.00 10.00 5.72	0.00 0.00 0.21
11043	odojak (25-35 kg)-piglets .	1.Min 2.Max Prosjek	10.00 24.00 12.35	0.00 1.00 0.11
11050	svinja (80-120 kg)-pig .	1.Min 2.Max Prosjek	8.00 15.00 9.29	1.00 -2.00 -0.28
11057	krmača (za klanje)-sow .	1.Min 2.Max Prosjek	5.00 9.00 6.80	0.00 0.50 -0.18
11064	janjad-lambs .	1.Min 2.Max Prosjek	20.00 40.00 25.07	0.00 10.00 1.06
11070	ovca (za klanje)-sheep .	1.Min 2.Max Prosjek	----- ----- -----	----- ----- -----
11085	ždrijebe-foal .	1.Min 2.Max Prosjek	12.00 13.00 12.50	0.00 0.00 0.00
11090	konj-hors .	1.Min 2.Max Prosjek	10.00 10.00 10.00	0.00 0.00 0.00

Cijene su izražene u kunama. (1Euro = 7,3 Kuna)

Izvor: TISUP

COMMISSION EUROPEENNE		CENE NA TRŽIŠTU																								Datum			
Direction générale de l'Agriculture		CENE DE MARCHÉ - ETATS MEMBRES																								od 22.01.07			
DZ. Viandes bovine, porcine, ovine et aviculture		MARKET PRICES - MEMBER STATES																								do 28.01.07			
		BE	BG	CZ	DK	DE	EE	GR	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	EU
Junad U2	319.53	278.07	319.69	316.18	411.19	368.94	354.00	291.66	369.29							344.30	353.77	319.16	241.35	397.50			296.47	297.47			302.85	317.23	358.24
Junad U3	298.5	272.50	327.47	314.87	410.19	379.06	340.00	292.88	355.96							330.55	331.50	316.72	253.08	388.20			316.65				302.30	311.30	343.72
Junad R2	281.63	270.47	303.99	312.53	211.97	403.90	416.39	321.00	284.54	335.81						182.97	205.10	317.20	238.14			302.37	310.11	239.38	369.90	84.16	293.08	297.30	330.88
Junad R3	261.14	266.39	308.69	306.41	398.16	343.08	314.00	288.57	328.59							186.41	210.01	298.84	368.88	300.60	310.88	244.29	384.80	84.20	303.15	259.35	317.37	292.73	301.94
Junad Q2	240.85	228.88	251.67	290.31	272.74	191.61	383.66	304.59	293.00	271.64	284.03	281.60	173.52	201.96	281.60	247.16	368.88	258.49	291.91	237.84	378.60	183.05	284.57	280.86	293.36	278.76	276.77	276.70	
Junad Q3	224.32	263.96	278.50	273.78	176.85	373.54	350.96	287.00	273.30	268.34	281.60	173.52	201.96	281.60	247.16	368.88	258.49	291.91	237.84	378.60	183.05	284.57	280.86	293.36	278.76	276.77	276.70	283.06	
Junad	285.6	228.88	267.88	260.20	266.23	191.56	393.29	384.91	323.67	285.79	349.72	281.60	173.52	201.96	281.60	247.16	368.88	258.49	291.91	237.84	378.60	183.05	284.57	280.86	293.36	278.76	276.77	276.70	
Bikovi R3		254.43		273.16						254.00	232.96						290.55	242.63							312.91	290.66	293.46		282.94
Bikovi		254.43		273.16						254.00	232.96						336.77								312.91	290.66	293.46		282.94
Goveda U2																	350.00	289.96							278.54	314.28	319.47		319.47
Goveda U3																	350.00	290.91							317.27	319.41	323.61		323.61
Goveda U4																	329.00	290.96							316.76	308.96	308.96		308.96
Goveda R3																	322.00	284.55							290.06	312.90	303.26		303.26
Goveda R4																	306.00	284.83							282.41	302.58	302.58		302.58
Goveda O3																	270.00	275.24							290.63	293.88	279.41		279.41
Goveda O4																	285.00	275.55							270.07	305.88	291.18		291.18
Goveda																	330.22								278.72	308.74	298.95		298.95
Krave R2	251.91																187.85								181.52		227.59	257.40	257.40
Krave R3	242.28																285.87	183.95							296.33	231.60	262.66		262.66
Krave R4																	188.84	235.47	233.30	182.21				148.90	178.81	240.06		240.06	
Krave Q2	221.68																180.75	180.50	252.40	185.96					208.34	189.45	179.17	208.90	189.45
Krave Q3	213.92																124.83	135.42	241.37	182.75					217.25	203.84	185.83	187.40	185.43
Krave Q4	205.19																189.36	189.79	183.53						220.81	207.56	188.55	187.08	189.03
Krave P2	182.47																165.59	183.87	181.29	234.40	186.83				176.74	182.16	189.85	193.40	181.06
Krave P3	171.15																148.25	234.00	221.47	181.42	185.59	186.29	140.47	231.18	184.79	185.29	189.85	193.44	188.81
Krave	214.27																174.14	261.15	225.20	185.30	185.59	182.93	183.93	253.55	184.53	249.48	211.0	184.56	183.62
Junice U2	328																353.20								297.68	314.31	379.15		379.15
Junice U3	309.5																391.75	393.00	292.54	403.97				312.92	184.72	296.77	319.96	374.38	
Junice R2	265																339.24	307.92	340.00	285.93	392.83				272.02	207.49	385.50	190.92	324.51
Junice R3	250																391.80	365.59	341.00	287.35	393.02				182.86	269.88	202.16	305.76	313.14
Junice R4																	283.15	316.00	287.88						257.47	297.84	277.33	313.34	
Junice Q2																	188.98	252.21	228.02	198.27	272.83	240.82			227.07	189.45	378.00	190.92	248.02
Junice Q3																	184.44	252.34	232.67	196.84	362.00	306.95	275.00	277.12	227.86	242.04	180.02	181.51	256.32
Junice Q4																	204.59	250.06	232.16	182.47	227.00	268.00	278.37		221.68	205.34	174.04	216.1	
Junice	280.64																376.11	350.98	349.30	284.08	390.09	242.04	144.98	180.37	308.25	182.00	322.85	182.86	269.88
Pouške	239.77																354.08	330.58	290.84	271.49	328.35	235.93	180.05	189.67	292.27	188.01	316.31	217.31	274.39
Promjena posljednje nedjelje	-1.121																-4.47	-3.23	143	-0.01	3.00	-146	-2.81	-2.11	0.59	-0.01	0.80	-4.58	-3.82
																	-0.36	-3.77	0.21	2.89	4.70	5.87	2.90	-1.40	1.53	-0.67	-0.69	-0.69	

Izvor: EU Komisija

SLOBODNO DRŽANJE KRAVA

Vezivanje krava u stajama je u svijetu još uvijek raširenije od slobodnog držanja. Taj odnos se iz godine u godinu smanjuje. U zemljama Evropske unije (EU) se već odavno raznim mjerama podstiče slobodno držanje. Iz tog razloga izgradnja novih staja, ili rekonstrukcija postojećih, izvodi se isključivo po sistemu slobodnog držanja.

Prednosti slobodnog držanja krava odnose se prije svega na bolje uslove za krave. Krave su iz godine u godinu sve kvalitetnije (i sve krupnije!), pa su potrebne sve bolje mjere smještaja. Osim toga, i rad čovjeka u stajama sa slobodnim držanjem je mnogo pogodniji. Sve mjere unaprijeđenja držanja krava vode ka tome da se očekuje čak zabrana vezanog načina držanja krava. Ovo se odnosi prije svega na takozvanu biološku proizvodnju mlijeka, koja se sve više cijeni i širi.

Iz navedenih razloga za preporuku je da se nove staje podižu isključivo za slobodno držanje. Slično je i kod rekonstrukcija postojećih staja, koje su građevinski u dobrom stanju.

Rekonstrukcija postojećih staja

U velikom broju slučajeva postojeće staje sa vezivanjem krava mogu da posluže i po

novim kriterijumima, ako se dobro rekonstruišu i time obezbijede bolji uslovi za držanje krava. Kod rekonstrukcije postoje dva osnovna rješenja: sa vezivanjem - puštanjem krava i sa potpuno slobodnim držanjem.

A. Rekonstrukcija sa vezivanjem krava

Ovo je jednostavniji način rekonstrukcije postojećih staja. On se u praksi češće koristi, pošto se lakše ostvari i može da bude dovoljno dobar. Istina, pri tome treba što bolje riješiti nekoliko osnovnih zahtjeva, kao što su:

1. **puštanje - vezivanje krava;** krave se po pravilu puštaju ujutro poslije muže i ostaju slobodne sve do kasno popodne ili predveče; u rekonstrukciji treba nastojati da se koriste sistemi **grupnog** vezivanja - puštanja krava (na primjer umjesto grabner-lanca koristiti vratne ramove);
2. **produženje ležišta;** savremena ležišta bi trebala da budu veće dužine, najmanje 180, a još bolje 200 cm; produženje je moguće kod oba tipa ležišta - kratkog ležišta bez prostirke (ili sa malo mješavine slame i piljevine, odnosno sa tečnim stajnjakom), ili kod dužih ležišta sa prostirkom (sa čvrstim stajnjakom);

3. povećanje količine vazduha; mala količina svježeg vazduha je najveći nedostatak postojećih staja sa vezivanjem krava; kod rekonstrukcije treba u cjelosti ukloniti bar jednu podužnu stranu (zid), ako je staja sa jednim redom krava, ili čak oba zida, ako su dva reda krava; po pravilu ostavlja se samo donji dio zida visine oko 100 cm; slobodni (otvoreni) dio te strane moguće je 'zatvarati' u toku zime nekom gušćom mrežom; ako je u staji deset ili više krava potrebno je redovno koristiti i ventilatore za sigurniji dotur svježeg vazduha do svake krave;

4. ograničenje ležišta; između svakog ležišta treba postaviti graničnike; oni bi trebali da budu što elastičniji, odnosno što manje grubi, na primjer od traka u vidu širih kaiša, ili od drveta, a ne od metala; To su svakako samo neke od mjera u rekonstrukciji, koje se najčešće izvode. Ostalo ostaje manje - više u prethodnom stanju, kao što su prije svega muža i ishrana.

B. Male staje sa 'lige-boksevima'

Neke od postojećih staja sa vezivanjem krava mogu se rekonstrukcijom prepraviti u prave staje sa slobodnim držanjem krava. To se odnosi na one staje, koje imaju dovoljnu širinu, tako da zadovolje minimalne mjere slobodnog držanja. Pri tome treba svakako računati s tim da se jedan podužni zid u cjelosti ukloni i da se staja proširi u vidu jaslala i hranidbenog stola. Time se dobija u širini staje, ali i u obezbjeđenju većih količina vazduha, koji je neophodan u toku cijele godine.

Sve prirodnije držanje krava!

Slobodnijim kretanjem krava utiče se veoma pozitivno na njihovo opšte stanje. Održavaju se kondicija i zdravlje, produžava životni vijek (pa time povećava broj laktacija i broj teladi), dobija zdravije mlijeko.

Veliki broj odgajivača krava još uvijek sa sumnjom prate uvođenje i širenje otvorenih staja. Ovakve staje su sada praktično jedino rješenje ne samo kod novogradnji, već i kod bilo kakve ozbiljnije rekonstrukcije.

Problem niskih temperatura u toku zimskih perioda sa najnižim temperaturama praktično

ne postoji što se tiče krava. U tim periodima pojavljuju se samo tri manja problema:

a) v o d a ; opasnost od smrzavanja vode se danas lako rješava putem takozvanih termo - pojlica sa zagrijavanjem, ili pak zatvaranjem dovoda vode od večeri do jutra;

b) č i š ć e n j e ; ako dođe do jačih i dužih perioda niskih temperatura nastali problemi kod čišćenja rješavaju se najčešće dopunskim ručnim čišćenjem na mjestima pojave zamrzavanja stajnjaka;

c) č o v j e k ; pri temperaturama ispod nule rad čovjeka u stajama je manje ugodan; on se rješava prikladnim oblačenjem i odmjeranim radom;

Zaključak

Rekonstrukcija postojećih staja za krave, a naročito podizanje novih staja, znače ulaganje u dugotrajne vrijednosti od bar 10 ili 20 godina. Kod ovakvih investicija treba dobro razmotriti postojeće stanje u onom dijelu svijeta, koji važi za napredniji i gdje su nova saznanja i nove norme već u široj praksi. Kod držanja krava, čak i kod manjih farmi, to je usmjeravanje na slobodno držanje umjesto vezanog. Takve investicije su redovno niže, nego što se misli, ali i mnogo brže isplative, nego što se pretpostavlja. Stručne konsultacije u pripremi takvih investicija uvijek donose mnogo više, nego što su troškovi konsultacija i dobrih priprema.